

Ye Ebelabɔlɛ Nee Ye Ezonlenlɛ Nyianu

Buluku Ne Anwo Neεnleanu

JULY 1-7

Kpondɛ Sunsum Nu Nin্যেনে Dɔɔnwo

it-2 169 ¶3-5

Nyamenle Belembunlilile Ne

“Ye Kulovolɛ Ralɛ Ne Belembunlilile Ne.”

Gyisese hɔle anwuma la ye kenle bulu anzi, wɔ Pɛntekɔso evole 33 Y.M., ɔwolale sunsum nwuanzanwuanza ne ɔguale ye ɛdoavole ne mɔ anwo zo na εhye maanle bɛnyianle dasselɛ mɔɔ kile ke “Nyamenle ɛkpogya ye zo wɔ c sa fema zo.” (Gyi 1:8, 9; 2:1-4, 29-33) “Ngyekyeles fofolɛ ne” rayele gyima wɔ bɛ nwo zo na bɛrayele “maanle nwuanzanwuanza” ne mɔɔ le sunsum nu Yizilayɛ ne la adiabo.—Hi 12:22-24; 1Pi 2:9, 10; Ga 6:16.

Mekε εhye anu εnee Kelaese mɔɔ le asafo ne Ati la de ye Papa asa fema zo. (Ef 5:23; Hi 1:3; Fe 2:9-11) Ngɛɛlera ne maa yɛnɛnɛ kɛ ɔvi Pɛntekɔso evole 33 Y.M. mɔɔ ba la, bɛva belembunlilile bie bɛzie ɛkɛ mɔɔ ɔledi ye ɛdoavole ne mɔ anwo zo tumi. Mɔɔ ezoanvolɛ Pɔɔlo εlɛkɛlɛ evoya mɔɔ limoa Kilisiенema mɔɔ wɔ Kɔlɔsae la, ɔhanle Gyisese Kelaese anwo edwɛkɛ ke yenyia ye Belembunlilile ne: ‘Nyamenle εlie ye ɔvi awozinli nu tumi bo na yeva ye yera ye kulovolɛ Ralɛ ne belembunlilile ne anu.’—Kɔl 1:13; fa toto Gyi 17: 6, 7 anwo.

ɔvi Pɛntekɔso evole 33 Y.M. mɔɔ ba la, Kelaese belembunlilile ne le sunsum nu εdeɛs mɔɔ ɔledi sunsum nu Yizilayɛma, Kilisiенema mɔɔ Nyamenle εva ye sunsum ne ɛdɔ bɛ ke bɛrayɛ ye sunsum nu mrale la anwo zo tumi. (Dwn 3:3, 5, 6) Saa Kilisiенema mɔɔ bɛva sunsum ne bɛdɔ bɛ la nyia bɛ anwuma anyelazo ne a, bɛnreboka azɛlɛ ye azo amra mɔɔ Kelaese belembunlilile ne di bɛ nwo zo

tumi la anwo bieko, emomu bɛ nee Kelaese bali tumi wɔ anwuma ke arelemgbunli.—Ye 5:9, 10.

w08 8/15 28 ¶9

Galeehyeama, Efesɛsema, Felepaema Yeε Kɔlɔsaema Buluku Ne Anu Edwɛkɛ Titili

2:8—Duzu a le “ewiade ye anu nin্যেনɛ” ne mɔɔ Pɔɔlo bɔle yɛ kɔkɔ wɔ nwɔlɛ la? Nin্যেنɛ titili mɔɔ ka bɔ nu ye Seetan ewiade ne, ɔkile bɛ adenle anzɛɛ ɔka bɛ ɔmaa bɛyɛ nin্যেنɛ anzɛɛ bɛbɔ bɛ εbɛla la. (1 Dwɔn 2:16) Bie a le ye adale nrelɛbɛ, anwonyia εhulolɛ yɛɛ adale εzonlenlɛ.

JULY 8-14

Kpondɛ Sunsum Nu Nin্যেনে Dɔɔnwo

it-1 863-864

Adwɔmanebɔlɛ

Adwɔmanebɔlɛ le εtane mɔɔ maa bɛkola bɛtu awie bɛfi Kilisiene asafo ne anu. (1Kɔ 5:9-13; Hi 12:15, 16) Ezoanvolɛ ne hilehilele nuhua ke Kilisienenli mɔɔ bɔ adwɔmane εbɛla la ye εtane tia ɔdaye ye sonlabaka ne, ɔluakɛ ɔfa ye awodeɛ ne ɔdi ye atiakunlwɔzɔ εtane nwo gyima. ɔboda ye wɔ sunsum nu kpalɛ, ɔfa dumamɔlɛ εtane ɔba Nyamenle asafo ne anwo azo yɛɛ ɔmaa ahenle kola nyia nla nu ewule ngakyile mɔɔ kola pɛ ye ngoane zo la. (1Kɔ 6:18, 19) Cyɛ ɔ medieɛma εtane anzɛɛ ɔsisɛ bɛ (1Tɛ 4:3-7) ɔluakɛ (1) ɔguas asafo ne anwo evinli yɛɛ ɔfa anyiemgbɛ ne tendetia ɔba asafo ne anwo zo (Hi 12:15, 16), (2) ɔguas ahenle mɔɔ c nee ye bɔle εbɛlatane ne la anwo evinli, saa ahenle le belazinli a, ɔmmaa c nwo endɛ wɔ mekɛ mɔɔ ɔkuo ke ɔkɔ agyalɛ la, (3) ɔsɛkye dumamɔlɛ kpalɛ mɔɔ ye abusua ne lɛ la, yɛɛ

eza (4) ɔyε εtane ɔtia ahenle mɔɔ c nee ye bɔle εbεlatane ne la awovolε, c hu, anzεε awie mɔɔ ɔbagya ye kenle bie la. Te sonla mεla a yebulu zo a, emomu Nyamenle mɔɔ bahwe c nzo wɔ ye εtane ne anwo la mεla a yebulu zo a.—1Tε 4:8.

JULY 15-21

NYAMENLE EDWΕKΕ NE AZO NVASΟE | 2 TΕSALONAEKAMA 1-3

“Bεbala Mεladonlεnli Ne Ali”

it-1 972-973

Nyamenlezonlenlε Kpale

Feabo edwεkε bieko mɔɔ tia Gyihova “fealeranu edwεkε nwuanzanwuanza” ne la a le εhye. Bεfεlε ye ‘mεladonlε mɔɔ εvea’ la. Εnee εhye le feabo edwεkε maa nɔhale Kilisiinema ɔluakε wɔ εzoanvole Pɔɔlo meke zo, εnee bεtεnwunle menli mɔɔ gyi εkε ne maa “mεladonlεnli ne” la kpale. Mekε bɔɔcɔ mɔɔ ɔbala c nwo ali la, menli dɔɔnwo εnrenwu ye ɔluakε ɔbava Nyamenlezonlenlε kpale yeheda ye amumuyε εbεla ne azo. Nɔhale nu, ɔbayε awie mɔɔ εkρɔkye evi Nyamenlezonlenlε kpale nwo a. Pɔɔlo hanle kε, “mεladonlε εhye mɔɔ εvea la” εbɔ ye gyima bo dεbadεba wɔ ye meke zo ɔluakε εnee menli mɔɔ εnli mεla zo la εlεnyia Kilisiene asafo ne azo tumi na awieles bɔkɔɔ ne, bεbaraye kρɔkyevolema ekpunli. Na akee Gyisεe Kelaese balua ye εralε ne mɔɔ bala ali la azo yeazεkye ye bɔkɔɔ. Kρɔkyevole εhye mɔɔ Seetan εlεfa ye ali gyima la, ‘bεamemaa c nwo zo adεla awie biala mɔɔ bεfεlε ye nyamenle anzεε debie biala mɔɔ bεsonle ye la.’ (Gr., se'ba-sma). Yemɔti, Nyamenle kρɔvolε kpole εhye mɔɔ Seetan εlεfa ye ali gyima la babεlεbεla menli wɔ adenle mɔɔ yε nwanwane la azo na yeahwe εzεkyelε yeamaa menli mɔɔ li c nzi la kɔsɔcti. Mɔɔ bamaa “mεladonlεnli ne” asa aha menli dɔɔnwo bɔɔcɔ la a

le kε, ɔbayε nabalaba na yeava Nyamenlezonlenlε kpale yeaheda ye amumuyε nyεleε ne azo.—2Tε 2:3-12; fa toto Mt 7:15, 21-23 anwo.

it-2 245 ¶7

Adalε

Gyihova Nyamenle maa adenle maa bεfa “adalε ngilehilelε” bεbεlεbεla menli bie mɔ ɔluakε ‘bεdie adalε edwεkε bεdi’ bεtεla edwεkpa mɔɔ fale Gyisεe anwo la. (2Tε 2:9-12) Ngyinlazo εhye maa yεtε mɔɔ dole Yizi-layε Belembunli Ehabe εvoya dɔɔnwo mɔɔ εze la abo. Adalε ngapezoma maanle ɔnyia-nle anwodozo ke ɔbali Releemɔtɔ mɔɔ wɔ Geleade la anwo zo konim wɔ konle nu, wɔ meke mɔɔ εnee Gyihova ngapezonli Maekaya εha ke ɔbayε esiane kpole yeamaa ye la. Ke mɔɔ bεyele bεhilele Maekaya wɔ εnyεlε-zodeεnwnule nu la, Gyihova maanle adenle maanle sunsum nu abɔdee bie yεlε ‘adalε sunsum’ wɔ Ehabe ngapezoma ne anloa anu. Kile kε, sunsum nu abɔdee εhye vale ye tumi ne lile gyima wɔ bε nwo zo amaa mɔɔ bεka la anyε nɔhale, emomu mɔɔ bεdabε bε-kulo ke bεka yεs mɔɔ εnee Ehabe kulo ke ɔte ɔfi bε εkε ne la. ɔnva nwo ke bεlimoale bεbεle Ehabe kɔkɔ la, c nye liele bε adalε edwεkε ne anwo na ɔvale ye ngoane ɔdua-le.—1Ar 22:1-38; 2Ek 18.

Kpondε Sunsum Nu Ninγεnε Dɔɔnwo

it-1 834 ¶5

Senle

Pita helεle ke “bεva anwuma nee azεlε ne mɔɔ wɔ εkε ne la bεzie εkε bεmaa senle.” Edwεkε mɔɔ boka nwo yεs ngelelera gyε-ne maa ɔda ali ke te senle kpale a bεlεka nwole edwεkε a, emomu dahuu εzεkyelε. Ke mɔɔ azuyile ne mɔɔ rale wɔ Nowa meke zo la anzεkye anwuma nee azεlε ne emomu ɔzεkyele εtanevolema ala la, zɔhane ala

JULY 22-28

a Gyisese Kelaese nee ye anwumabɔvolema mɔɔ bεlε tumi mɔɔ bεbaye bε bεahile wɔ sendɔlɔra nu la bεava εzεkyelε bɔkɔɔ ara εtanevolema yεε εtane ewiade εhye anwo zo a.—2Pi 3:5-7, 10-13; 2Tε 1:6-10; fa toto Ay 66:15, 16, 22, 24 anwo.

it-1 1206 ¶4

ɔvi Sunsum Nu

“Sunsum Nu Edwεkε” Mɔɔ Le Nɔhale Yεε Adale. Bevale Giliki edwεkε *pneu’ma* (sunsum) bεlile gyima wɔ adenle titili zo wɔ edwεkε mɔɔ εzoanvolema ne hεlεla la anu. Wɔ 2 Tesalonaekama 2:2, Pɔɔlo maa-nle ɔ mediema mɔɔ bεwɔ Tesalonaeka la anwosesebe ke “bεmmamaa bεfa sunsum nu edwεkε [Giliki nu, “sunsum”] anzεε edwεkε biala mɔɔ bεka anzεε kεlata mɔɔ bεkile ke ɔvi ye εke ne la bεsεkye bε adwenle ndεndε anzεε bεfa bεtu bε ahonle ke Gyihova kenle ne εdwu.” Oda ali ke Pɔɔlo vale edwεkεkpɔkε *pneu’ma* (sunsum) hanle “edwεkε biala mɔɔ bεka” anzεε “kεlata” nwo edwεkε. Oluakε εhye ati Lange’s *Commentary on the Holy Scriptures* (p. 126) hanle ngyεnu εhye anwo edwεkε ke: “Εnee Εzoanvole ne εlε-kile sunsum nu nzuzulε, edwεkε mɔɔ bεbɔ bε ti anu bεha bεdo εke, ngapezonli edwεkε.” (P. Schaff a hilele ɔ bo wɔ εvole 1976 anu a) Vincent’s *Word Studies in the New Testament* ka ke: “Olu sunsum ne azo. Ole ngapezo edwεkε mɔɔ menli ka ye wɔ Kilisiinema ayia bo na bεkile ke nyamenle a εye εhile bε a.” (1957, Vol. IV, p. 63) Yemɔti edwεbohilelema bie mɔ kile *pneu’ma* abo sikale wɔ ngyεnu εhye yεε εleka bie mɔ anu ke “sunsum,” yεε bie mɔ noko kile ɔ bo ke “edwεkε mɔɔ vi Sunsum ne” (*The Bible—An American Translation*), “edwεkε mɔɔ bεha bεdo εke” (*The Jerusalem Bible*), “ɔvi sunsum nu” (D’Osterval; Segond [French]), “sunsum nu edwεkε” (NW).

NYAMENLE EDWΕKΕ NE AZO

NVASOE | 1 TIMOTE 1-3

“Pele Dwu Gyima Kpale εyεε Nwo”

km 9/78 4 ¶7

Menli Mɔɔ Elεdie Duma Kpale La

7 Onyε se ke εbanwu deεmɔti Pɔɔlo hanle mrenyia εhye mɔ anwo edwεkε ke ‘bεlε-die duma kpale bamaa bε nwo la.’ εhye εnle asɔne nu gyinlabelε titili bie mɔɔ bεpele bεadwu nwo ke mɔɔ bie mɔ kile la. Emomu, azonvole mɔɔ “bεsonle kpale” la le anyelazo ke bεbanyia nyilale bεavi Gyihova nee Gyisese εke. Eza asafo ne amuala bu bε na bεboa bε. Oti bεkola “bεtendε akεnrasesebε zo wɔ diedi nu, wɔ Kelaese Gyisese anu.” Oluakε bεdi nɔhale wɔ nwɔle adenle mɔɔ bεnyia ye anwo la ati, menli nye sɔ εzonlenlε mɔɔ bεfa bεmaa la; bε diedi gyi ye kpundii yεε bεka nwɔle edwεkε mɔɔ bεnzulo a.

Kpondε Sunsum Nu Ninγεne Dɔɔnwɔ

it-1 914-915

Mbusua Nu εhilehilelε

Nvasoe biala εnle zolε ke yεbazukoa na yεaz-zuzu mbusua nu εhilehilelε nwo, na zɔhanε ala a εnee ɔde ye wɔ meke mɔɔ Pɔɔlo εlε-kεlε Timote la. Εnee nwɔle εngyia ke awie bava abusua mɔɔ ɔvi nu la anwo kεlεtοkε yeazie amaa yeava yeali ye abusua ne anwo daselε, oluakε Nyamenle εmbu ngakyile mɔɔ wɔ Kilisiinema mɔɔ bεle Dwuuma yεε bεdabε mɔɔ bεnle Dwuuma la anwo mgbona. (Ga 3:28) Εnee bεlimoa bεva abusua εlεnωnε kεlεtοkε ne bεhile ke Gyisese vi Devidi abusua nu. Eza εnee ɔnrεhyε na bεaz-εkye Gyεlusalem nee Dwuuma kεlεtοkε ne mɔ amuala ke mɔɔ Pɔɔlo hanle la. Εnee Nyamenle εnrεbɔ nwɔle bane. Yemɔti εnee Pɔɔlo engulo ke Timote nee asafo ne anu

amra sèkye mekè wɔ mbusua nu εhilehilelε nwo bεmaa ɔtwehwe be adwenle ɔfi ninyene mɔɔ anwo hyia kpale la anwo. Ehye εyε-ε enreboa Kilisienenli biala wɔ ye diedi ne anwo. Abusua nwo kεletokε mɔɔ bεla ye ali wɔ Baebolo ne anu mɔɔ maa yεnzu ke Kelaese ne a le Mεzaya ne la ala le kpale na ɔle debie mɔɔ nwolε hyia Kilisenema a. Abusua εlɔnwɔne nwo edwεkε mɔɔ εha mɔɔ wɔ Baebolo ne anu la le daselε mɔɔ kile ke Baebolo ne anu edwεkε le nɔhale na ɔka tetedwεkε a, ɔle pεrεeεre.

c/ 12 ¶15

“Nea! Ye Nyamenle Ne Ene”

¹⁵ Amodinli bieko mɔɔ Gyihova angomekye a bεfa bεfεlε ye la a le “dahuu Belemgbunli ne.” (1 Timote 1:17; Yekile 15:3) Duzu a ɔkile a? Ye adwenle ne mɔɔ εnli munli la εnrewie ɔ bo te, noko Gyihova wɔ εkε dahuu ɔvi tete too kɔdwu kenle bie. Edwendole 90:2 ka ke: “ɔvi tete, mɔɔ kɔdwu mekè mɔɔ εnlε awieleε, εle Nyamenle.” ɔti Gyihova εnlε ye mɔlebεbo; ɔwɔ εkε ne dahuu. ɔfeta ke bεfεlε ye ke “Tetenli ne” la—εnne ɔwɔ εkε ne dεba dεba kolaa na debie biala mɔɔ wɔ aleεabo la ara! (Daneεle 7:9, 13, 22) Nwane a bahola azu nwolε adenle mɔɔ ɔlε ye ke Tumivole Awulæ la anwo kpolera a?

JULY 29-AUGUST 4

NYAMENLE EDWΕKΕ NE AZO

NVASOE | 1 TIMOTE 4-6

“Nyamenlezonlenlε Kpale Nee Anwonyia”

w03 6/1 9 ¶1-2

Sukoa Ke Ebamaa ε Kunlu Adwo ε Nwo

Debie ko mɔɔ maanle Pɔɔlo nyianle anyelie-ε nee ahunlundwolε la a le ke εnne ɔ kunlu dwo mɔɔ ɔlε la anwo. Noko saa bεka ke awie akunlu dwo mɔɔ ɔlε la anwo a, ɔkile duzu?

Ye sikale a le ke mɔɔ yεlε ye biala la, ye nye sɔ. Mɔɔ fale εhye anwo la, Pɔɔlo hanle hile-ε Timote mɔɔ εnne ɔle boavole ɔmaa ye wɔ εzonlenlε gyima ne anu la ke: “Nɔhale nu, nvasoe kpolε wɔ nyamenlezonlenlε kpale nee mɔɔ yεlε mɔɔ yεmaa ye kunlu adwo nwo la azo. ɔluake yεanva εhwεe yεamba ewiade, yεs yεnreva εhwεe yεnrevi nu yεnreho. ɔti saa yεlε aleε nee adεladeε a, yεbamaa ye kunlu adwo εhye mɔ anwo.”—1 Timote 6: 6-8.

Ye ye nzonlε ke Pɔɔlo vale mɔɔ yεlε mɔɔ yεmaa ye kunlu adwo nwo la totole nyamenlezonlenlε kpale nwo. ɔnwunle ke nyamenlezonlenlε kpale a maa yεnyia nɔhale anyelie a. Kile ke ɔwɔ ke yεfa εzonlenlε mɔɔ yεfa yεmaa Nyamenle la yεdimoa ye εbelabɔlε nu na te ke yεfa yεakpondε nwonne nu ninyene anzεε anwonyia. ɔnwunle ke “aleε nee adεladeε” baboa ye yeamaa yeava nyamenlezonlenlε kpale yeabɔ ye εbelabɔlε dahuu. Yemɔti wɔ Pɔɔlo afoa nu εnne mɔɔ yεlε mɔɔ yεmaa ye kunlu adwo nwo la kile ke yεbava ye nwo yεado Gyihova anwo zo, ɔnva nwo kezi mɔɔ tεnlabelε ne de biala la.

g 6/07 6 ¶2

ε Nye Bolo Ke Ekεnyia ε

Nwo A—Mɔɔ Bahola Ado Wɔ La

Ole nɔhale ke te menli mɔɔ kpondε anwonyia la amuala a fa be ngoane pe zo a. Noko εbelabɔlε fonle be kpale wɔ mekε mɔɔ bεangola beandwu be bodane ne anwo la. Bieko, gyima nu εvelε anzεε εzukoa nwo adwenleadwenle maa bεnyia kpɔkεdele nwo ngyegyelε mɔɔ kola pe be ngoane zo le ke ahunlundetelε, nafelesololε, atimgbakye-ε yεs mɔɔ bokεboka nwo la. Akee saa be nye ba be nwo zo na bεnwu ke ɔwɔ ke bεkakyi be adwenle a, bεbanwu ke yekpa nwo. Bie a be ye mɔ εnrenyia be nu anwodozo bieko, bεbagyegye be mra nganeεdele yεs

be kpcckedele bazekye bckco. Saa bcbahola breali ngyegyel shye m̄ bie anwo gyima bcb̄ a cbalie meke. Menli shye m̄ amgba 'eva nyanelile dcccwo swowc be nwo.'—1 Timote 6:10.

g 11/08 6 ¶4-6

Ninyene Nsia Mcc Maa Awie Di Boe La

Ké m̄cc yewunule ye w̄ edwēke ne m̄cc yevale yebole foa shye m̄cc oodoozo abo la, menli m̄cc doa anwonyia ke yem̄ a bamaa breali boe la eleye anwoma. Te be rele angome a bab̄ a emomu b̄ebali nyane dcccwo. Ke neazo la, menli kola sek̄ye agc̄nwoleval̄ m̄cc be nee be mbusua yee be ḡonwo m̄ l̄ la w̄ meke m̄cc be nye k̄ebolo ke b̄ekponde anwonyia la. C̄lua gyima anzee adwenleadwenle ti bie m̄ bcb̄ enla. Nolob̄ovo ne 5:12 ka ke: "Saa gyimayewo nyia alec dcccwo di anzee yeannyia ye dcccwo yeanli bcb̄ a, c̄dafe botoo; na sukoavole, kanza alec bu c̄ nwo zo bcb̄ a, adwenleadwenle emmaa onla."

Ezukoa le menlenle m̄cc c̄ ti ye se, eza c̄le m̄lebela. Gyisese Kelaese hanle "anwonyia m̄lebela" nwo edwēke. (Maake 4:19) M̄cc s̄hye kile la a le ke anwonyia fa anyeliel̄ b̄c̄w̄k̄e noko onva emmaa. Om̄aa menli te nganee dahuu ke c̄w̄ ke b̄enyia dcccwo. Nolob̄ovo ne 5:10 ka ke: "Sonla m̄cc anye bolo ezukoa la akunlu endwo ye ezukoa nwo el̄."

Ye sikale nu, ezukoa nwo anyebolo emmaa sonla kunlu endwo c̄ nwo, emmaa menli arele

b̄c̄, be nye zo ta be anzee emmaa b̄edi etane. (Mrelebul̄ 28:20) M̄cc maa sonla nyia anyeliel̄ na c̄di boe la a le nyeleyel̄, fakȳ subane, eb̄ela kpale eb̄ole, el̄c̄le yee ye sunsum nu gyinlabel̄.

Kpond̄ Sunsum Nu Ninyene Dcccwo

it-2 714 ¶1-2

Bagua Nu Egengale

W̄ Kilisiene Asafo Ne Anu. W̄ evoya m̄cc limoa la anu, enee menli ekyi bie a l̄ nwo-mamob̄lees ne bie a, s̄hye maanle bagua nu egengale rayele debie m̄cc anwo hyia kpale. Ezaoanvole Pcc̄lo maanle b̄egengale ye ngelata ne m̄ w̄ bagua nu w̄ Kilisiinema ayia bo. Eza enee emmaa b̄ef̄a ye ngelata ne m̄ b̄ef̄i asafo ko anu b̄ek̄ asafo fofole nu ammaa b̄eagenga ye w̄ ek̄. (K̄l 4:16; 1T̄ 5:27) Pcc̄lo dule Kpavole Timote m̄cc enee c̄le neavole w̄ Kilisiene asafo ne anu la fol̄e ke emmaa 'c̄ nye eb̄olo bagua nu egengale, fol̄e-dule, nee ngilehilel̄ nwo.'—1Ti 4:13.

C̄w̄ ke bagua nu egengale anu da ek̄. (Hab 2:2) C̄luake b̄edua bagua nu egengale zo b̄ekilehile awie m̄ la ati, c̄w̄ ke kengavole ne te m̄cc c̄lekenga la abo kpale na onwu deem̄ti b̄ehelile edwēke ne la, amaa yeanzi edwēke ne ati aze anzee yeammaa tievol̄ema ne annyia adwenle ngakyile. Ke m̄cc Yekile 1:3 ka ye la, menli m̄cc kenga ngapezo edwēke ne kpol̄e nee b̄edab̄e m̄cc b̄etie na b̄edi zo la amuala anye balie.